— 541 —

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΙΕΡΕΩΣ

ΕΥΣΤΑΘΕΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΟΥ.

Ἐκ τῆς Κωμοπόλεως

ΠΕΤΡΙΚΑΤΩΝ ΘΗΝΑΙΑΣ.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

— × × —

Περὶ τῶν προσενεχθεισῶν ἐθνικῶν ἐκδουλεύσεων καὶ ὑλικῶν θυσιῶν τοῦ παρ' ἡμῖν μεγάλου πατριώτου

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΛΕΙΒΑΔΑ.

Ταῦτα πάντα κατέλιπεν ἐν χειρογράφῳ πρὸς δημοσίευσιν ὁ θεοσεβὴς καὶ φιλόπατρις Ἱερεὺς Εὐστάθιος Παντελιός, ὁ ἐν βαθεῖ γήρατι τελευταίως ἀποβιώσας καὶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ θέλησιν σεβόμενοι, παραδίδομεν τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἰς τὴν διὰ τοῦ τύπου δημοσιότητα.

« Διάφοροι εἰσὶ βεβαίως οἱ βαθμοὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἐξ ἁπασῶν τῶν τάξεων τῶν ἐναρέτων καὶ τῶν ἁγίων, οὐδεμίαν ἄλλην τιμᾷ πλειότερον ὁ Θεός, ὅσον τὴν τάξιν τῶν μαρτύρων· διότι πᾶσαι μὲν πολλοὺς ὑφίστανται τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ τῶν μαρτύρων τὰς θλίψεις καὶ τὰς βασάνους φανταζόμενος, φρικιᾷ καὶ ἐξίσταται ἐν ὀδηνηρᾷ καθορῶν καταστάσει καὶ ἐν σπαραγμοῖς πάσχουσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐξ ἄλλου δὲ ἐν τῇ πολυοδύνῳ καταδίκῃ διατελοῦσαν, ἀνίκανος ἐστὶν ἀντέχειν καὶ καταβάλλειν τοὺς δρυμυτάτους πόνους, ἄνευ τῆς θείας ἀρωγῆς, ἐφ' ὅπερ ὁρῶμεν τοὺς μάρτυρας καρτερικῶς ἀνεχομένους χαρμοσύνως ὑπομένοντας τὰς παντοειδεῖς ἑαυτῶν βασάνους. Θεία δύναμις ἐμπνέει τῇ ψυ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

χῇ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ προσδοκομένου ἀγαθοῦ, διότι μετὰ τὸ μαρτύριον, ὅπερ προθύμως ὑφίσταται καὶ μετὰ τοῦ μικροῦ ποτηρίου τὴν πόσιν ἐπέρχεται ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ἀειθαλοῦς τῆς δόξης στεφάνου. Καίτοι χάριν πολλῶν ὑψηλῶν σκοπῶν δύναται νὰ θυσιασθῇ ὁ ἄνθρωπος, οἱ πάντων τῶν ἄλλων ὑπερέχοντες σκοποί, διακρίνουσι δύο τάξεις μαρτύρων, τὰς τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν ὑπὲρ πίστεως ἀγωνιζομένων καὶ ὑπὲρ πατρίδος θυομένων, καὶ ὁμολογούντων τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐνώπιον τῶν τῆς ἀληθείας διοκτῶν. Οἱ μὲν θρησκευτικοὶ ὑφίστανται τὸν θάνατον τοῦ μαρτυρίου πρὸς θρίαμβον τῶν ὑψηλῶν περὶ Θεοῦ ἑαυτῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων. Οἱ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας ἀγωνιζόμενοι καὶ χάριν αὐτῶν ἀποστερούμενοι πλούτου, περιουσίας, ἀνέσεων, ἀναπαύσεων, περιφρονοῦντες τῶν ἰσχυρῶν τὰ δῶρα καὶ τὰ ἀξιώματα, οἱ καταλείποντες γυναῖκας καὶ τέκνα καὶ ἐν φυλακαῖς, ἐξορίαις καὶ φρουρήσεις τικόμενοι καὶ καταβασανιζόμενοι δι' ἀνηκούστων στερήσεων, καθόλου τὸν βίον προσφέρουσιν ἑαυτοὺς ἑκούσια θύματα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Συνδιάζονται δὲ ἀμφοτέρων τούτων οἱ ἀγῶνες διαφοροτρόπως καὶ πρὸς ἰδιάζοντα τινὰ ἑκάστω σκοπὸν καὶ πορείαν τινὰ ἰδιαιτέραν καὶ διακεκριμένην κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν διαφόρων ἑαυτῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων, ἀλλὰ κατὰ βάθος οὐσιωδῶς τε καὶ κατὰ πνεῦμα συνταυτίζονται, ὅπου θρησκεία καὶ πατρὶς μίαν καὶ ἀδιαίρετον ἀποτελοῦσι δυάδα. Καὶ ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ τὴν ἀναγκαίαν βάσιν οἱονεὶ ἀκράδαντον θέμεθλον ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ κοινονικὸν οἰκοδόμημα. Διό, ὁ φιλόπατρις προθύμως ἀναδέχεται καὶ μετὰ ἴσου σχεδὸν ζήλου ἐργάζεται τὸν διττὸν τοῦτον ἀγῶνα, ὅστις παρέχει τὸ ἐλατήριον καὶ τοῦ μετὰ μοναδικοῦ ἡρωϊσμοῦ ἀρξαμένου καὶ περατωθέντος ἑπταετοῦς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐθνι-

κοῦ ἡμῶν ἀγῶνος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821 μέχρι 1828. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἱεροὶ σκοποὶ τηροῦσι τὸ ἐθνικὸν τοῦ ἀνθρώπου γόητρον παρέχοντες τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν γενναιότητα, τὴν καρτερίαν, τὴν ὑπομονήν, ὧν πληρουμένη ἡ ψυχὴ ἀναπτεροῦται πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑψηλῆς τινὸς ἐντολῆς καὶ μεγάλου ἐκπολιτιστικοῦ προορισμοῦ, ἀπολαύουσα οὕτω τιμῆς καὶ εἰρήνης ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασίᾳ, καθάπερ φησὶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν. Ἀλλὰ πότε ἆρά γε ἀξιοῦνται οἱ τοιοῦτοι ἀγωνισταὶ τῆς δόξης, τῆς τιμῆς καὶ τῆς εἰρήνης κατὰ τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν; Ὅταν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐντολῆς αὐτῶν ἐκτιμηθῶσι προσηκόντως, εἴτε ζῶντες, εἴτε μετὰ θάνατον. Τότε δικαίως καὶ ἐπαξίως ἀθλοῦντες νομίμως στεφανοῦνται ἐν τῷ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πολυστόνῳ ἀγῶνι, ἀπολαμβάνοντες ἠθικῆς τινος ἱκανοποιήσεως, ἀποτελούσης τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς ὡς μισθαποδοσίαν τῶν ἑαυτῶν κόπων καὶ μόχθων, καὶ καθὰ ὁρίζει ἡ Εὐαγγελικὴ ῥῆσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐδεὶς στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Οὕτω πως δοκιμαζόμενοι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ καρτερίᾳ, ὑπομονῇ, γενναιότητι, μεγαλοψυχίᾳ καὶ θαρραλεότητι, τὸ καλὸν κατέχουσι πρὸς τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ῥητὸν «Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε.»

Ὅστις δὲ ἂν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἀποδειλιῶν ἀναχαιτισθῇ ἀπαρνούμενος τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις καὶ ὡς αἱρεσιάρχης δικαίως παρὰ τῶν ἄλλων κατακρινόμενος, ἀσύγγνωστος ἀποκαθίσταται, ἀδικαιολόγητος ἀποδείκνυται καὶ ὡς προδότης τῆς τε πίστεως καὶ πατρίδος ἀποκηρύσσεται, ἐλλόγως καὶ νομίμως θεωρούμενος ἐπιβλαβής, πολέμιος τοῦ ὡς εἰρηναίου ἀγῶνος, ἀποκτῶν τὰς ἀρὰς συγχρόνων τε καὶ ἐπερχομένων γενεῶν, καθάπερ ἐκ πείρας γιγνωσκομένων καὶ τοσαύτας ἐκ τῆς ἱστορίας ἔχοντες ἀποδείξεις.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τοῖς δὲ μέχρι τέλους ἐμμένουσιν εὐσταθῶς εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐργαζομένοις ὁ Θεὸς ἀπονέμει δόξαν καὶ οἱ ἄνθρωποι προσφέρουσιν ἑκουσίως τὰς προσηκούσας αὐτοῖς τιμάς.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν πολιτικῶν μαρτύρων καὶ ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν ἀληθῶς ἀνήκει καὶ μεταξὺ τούτων ἐπαξίως καὶ μετὰ διακεκριμένου ζήλου ἀναδειχθείς, ἀνάγεται ὁ μετὰ συμπάσης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ὑπὲρ πατρίδος καρτερικῶς ἀγωνισάμενος καὶ ἐν Κυρίῳ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀναπαυθεὶς γηραιὸς πατριώτης Γεράσιμος Λιβαδᾶς. Οὗτος πάντων τῶν ἄλλων ἀρχαιότερος καὶ πρῶτος ἀναπετάσας τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ἐπὶ ἥμισυ αἰῶνα πολεμήσας τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ἐν Ἑπτανήσῳ, ὡς ὁ προορισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ προπαρασκευάσῃ θαρρυόντως καὶ μεγαλοψύχως τὸ κατὰ τῆς Ξενοκρατείας στάδιον τοῦ ἀγῶνος, περιφρονήσας καρτερικῶς ἀπηνεῖς διογμούς, φυλακίσεις, ἐξορίας καὶ παντοειδεῖς κακώσεις ἐν φρουρίοις καὶ φυλακαῖς διὰ σειρᾶς ὅλης δεινοπαθημάτων, ὑποστὰς δὲ καὶ ὑλικὰς θυσίας, δημεύσεις καὶ καταστροφὰς μεγάλης περιουσίας, οἵας οὐδεὶς ἄλλος Κεφαλλὴν, ἀλλ' οὐδὲ ἑπτανήσιος τηλικαύτας ὑπέστη, ὧν κατέστη ἐντίμου πενίας ὑπόδειγμα καὶ χάριν τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τοῦ Β. τῆς Ἑλλάδος ὑπέρμαχος, καὶ ὅστις ἠξιώθη νὰ ἴδῃ ἐστεμένους τοὺς ἑαυτοῦ κόπους καὶ μόχθους ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ ψηφίσματι τῆς Ἰονίου Βουλῆς, ἧς προϊστάμενος ἐνεργότατον ἔλαβε μέρος καὶ τῆς κατόπιν τῆς τελεσθείσης ἑνώσεως συγκροτηθείσης Α΄. τῶν Ἑλλήνων ἐθνοσυνελεύσεως, ἐργασθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων πληρεξουσίων καὶ αὐτὸς ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος πρὸς σύνταξιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ πολιτευματικοῦ θεσμοῦ τοῦ Συντάγματος, ᾧ τανῦν ὑπάγονται ἀμφότεραι αἱ οὕτω πως ὁμόφυλοι καὶ ὁμοεθνεῖς χῶραι. Ἐξηκολούθησε δὲ οὕτω μεθ' ὅλον τὸ βάρος τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ περιπετειῶν καὶ τοῦ

γήρατος ἐθνικῶς ἐργαζόμενος μέχρι τῆς ἐν βαθεῖ γήρατι τελευτῆς αὐτοῦ.

Ἰδοὺ ὑπόδειγμα χαρακτῆρος ἀγωνιστοῦ κατὰ πάντα καὶ ἀπερεγκλίτως ἀκολουθήσαντα τὰς ἀρχὰς ἐκείνας ἐξ ὧν ἐμπνέωνται οἱ μεγάλοι πατριῶται καὶ διατηροῦσι κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν ἰδίων αὐτῶν πεποιθήσεων τὸ σύμβολον τῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτῶν πίστεως μετὰ ἁγνότητος αἰσθήματος, καρτεροψυχίας καὶ γενναιότητος ἅτε αὐταπαρνήσεως, ἐξακολουθοῦντες τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐν λόγῳ ἀγῶνος ἐκεῖ ὅπου θρησκεία καὶ πατρὶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένας, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ διαχέωσιν φῶς ὡς τηλαυγεῖς ἀστέρες πρὸς φωτισμὸν, καθοδήγησιν καὶ ἐκπολιτισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ Γηγαιὸς οὗτος πατριώτης κατέλιπεν υἱοὺς, τὸν Θρασύβουλον, Ἀνδρέαν, Ὄθωνα καὶ Παναγιώτην. Θυγατέρας Ἀγγελικὴν Μαρίαν, Ῥιγγίναν, Ἀμαλίαν καὶ Ἀσπασίαν. Τοὺς υἱοὺς κατεδίωξεν ἀπηνῶς ἡ Ξενοκρατεία, τὰς θυγατέρας ἐπίεσεν σειρὰ δυστυχιῶν καὶ στερήσεων, ὑπομείνασαι ἐν ταύταις καρτερικῶς καὶ μεγαλοψύχως.

Τὰς μεγάλας αὐτοῦ ὑπηρεσίας ἀνεγνώρισεν ὁμοφώνως ἡ πρώτη μετὰ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν Βουλή, ἥτις εὐγνωμονοῦσα βαθέως πρὸς τὸν ἄνδρα ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ βουλευτοῦ Α. Κουμουνδούρου, παραστήσαντος τοὺς ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ἀγῶνας τοῦ βουλευτοῦ Γ. Λειβαδᾶ, τὴν ἐκ τῶν καταδρομῶν τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας ἀπώλειαν τῆς μεγάλης περιουσίας του καὶ τὴν ἐντεῦθεν πενίαν του συνέστησεν ὁμοφώνως εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν Βουλὴν Νομοσχέδιον περὶ ἀπονομῆς ἀναλόγου συντάξεως εἰς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου Ταμείου. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εἰσέτι ὀλιγωρεῖ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀρχαίου πρωταθλητοῦ μας.

Ἀναμφίβολλον ὅτι οἱ ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν τῆς ἑνώσεως τῶν νήσων ἀγωνισάμενοι, ἀπέβλεψαν εἰς ἀλη-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

θὲς μέλλον εὐημερίας ἐν γένει τοῦ λαοῦ, ἐφάμιλλον τῶν εὐημερούντων κρατῶν τῆς τε ἑσπερίας καὶ ἀνατολῆς, διόπερ καὶ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς τὰς ἱερὰς τούτων ἀρχὰς καὶ προσπαθείας πάντων τῶν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον φυλακισθέντων, ἐξορισθέντων καὶ κακοποιηθέντων ῥιζοσπαστῶν, ἐξοχῶν τε καὶ πόλεων τῆς πατρίδος ηὐλόγησεν καὶ ἐπετελέσθη τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔργον τῆς ἑνώσεως ἐκ τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἀπειράριθμα καλὰ εἰς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ εἰς πάσας τὰς Ἑλληνικὰς Ἐπαρχίας, τὰ ὁποῖα καὶ τὰς ὑπὸ τὴν δουλείαν εὑρισκομένας νὰ ἑλκύσωσιν καὶ παρ' ἡμῶν βοηθούμεναι πρὸς ἕνωσιν καὶ τούτων ταχυτέραν. Πλὴν ἔκτοτε τὰ αἰσίως οἰωνιζόμενα καλά, φθονήσας κακὸς δαίμων ἀναφανεὶς ἐνέσπειρεν πανταχοῦ τὰ διαβολικὰ ἀντίθετα μέσα, δηλητηριάσας τὰς καρδίας μεταξὺ τῶν πολιτῶν πρὸς ματαίωσιν τοῦ προαναγγελομένου πρωτοτύπου βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ οὕτως εἰπεῖν ζῶμεν ἐν κακοδιοικήσει καὶ ἀθλιότητι διὰ τοῦ τίς πρῶτος νὰ ἄρχῃ τίς δεύτερος ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν τόσα κακὰ ὅσα ἀδύνατον νὰ ἐπαριθμηθῶσιν καὶ δι' ὧν καταπολεμήθη ἡ Ἑλληνικὴ πρόοδος καὶ εὐημερία

Σὲ ἁγνὲ πατριῶτα Γεράσιμε Λειβαδᾶ παρηκολούθησα ὥσπερ μαθητής, διδαχθεὶς ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν σου καθάπερ πολλοὶ ἔγκριτοι τῶν χωρίων τοῦ δήμου μας, ὑπὲρ ὧν κἀγὼ καταδιωχθεὶς εἰς πολλὰς περιστάσεις δὲν ἐπτοήθην, ἀλλ' ἔσχον τὴν εἰκόνα τῆς καρτερίας καὶ μεγαλοψυχίας ἐπὶ τῶν ἀπείρων καταδειώξεών σου, ὡς ἐνθάρρυμα.

Σὺ ὑπέστης θυσίας, ἀγῶνας, παθήματα, ὑστερήσεις τὰς ὁποίας ἐκάλυψας τὰ ἴδια τέκνα σου ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ ἐλευθερίας ὅπως χάριν αὐτῆς ἀναπτύξῃς στάδιον εὐημερίας καὶ μορφώσεως εἰς τὸν λαὸν ὃν ἠγάπησας μεθ' ἀληθοῦς καρδίας καὶ ἀφοσιώσεως.

Πάντες δὲ ἡμεῖς οἱ δημόται Θηναιας ἐπερόμεθα εἰς τὸν συμπολίτην τοῦ Δήμου μας ὅτι σὺν Θεῷ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων σου ἀναδείχθης πρωταθλητὴς καὶ ἐλευθερωτὴς τῆς πατρίδος.

Τὴν διατριβὴν ταύτην ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου ἀφῆκε εἰς χεῖρας μας, πρὶν ἤδη δημοσιεύσῃ αὐτὴν κατελήφθη ὑπὸ τῆς νόσου συνέστησεν δὲ ἔκτοτε πρὸς ἡμᾶς τὴν τύπωσιν ταύτην ἣν εὐκοληθέντες σήμερον δημοσιεύομεν.

Ἀργοστόλιον τὴν 4 Ἰουλίου 1893.

Ὁ Ἱερεὺς

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΙΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ/ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΑΛ.Σ2.911.0023

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ